

A Fővárosi Ítéletábra dr. Gál Anna ügyvéd (fél címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a **fél neve** (fél címe, ügyintéző: ... felszámoló biztos) által képviselt **I.rendű alperes neve** (I.rendű alperes címe) I. rendű, a személyesen eljáró II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a Bebesi Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: dr. Ligeti Eszter ügyvéd) által képviselt alperesi beavatkozó neve (alperesi beavatkozó címe) az I. rendű alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2017. április 7. napján kelt 69.P.23.444/2013/107. számú ítélete ellen a felperes részéről 108. és 110. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben, a következők szerint változtatja meg:

- kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg - 15 napon belül - a felperesnek 1.700.000 (Egymillió-hétszázezer) forintot és ezen összegből 1.000.000 (Egymillió) forint után 2011. december 7. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, valamint 85.000 (Nyolcvanötezer) forint perköltséget;

- a felperesnek az I. rendű alperes és a beavatkozó felé fennálló perköltségfizetési kötelezettségét mellőzi;

- kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg - felhívásra - az állam javára 102.000 (Százkettőezer) forint kereseti illetéket, valamint 463.100 (Négyszázhatvanháromezer-száz) forint állam által előlegezett szakértői díjat;

- az állam által viselt kereseti illetéket 18.000 (Tizennyolcezer) forintra, míg az általa viselt szakértői díjat 81.700 (Nyolcvanegyezer-hétszáz) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg a felperesnek 40.000 (Negyvenezer) forint fellebbezési eljárási költséget, továbbá - felhívásra - az állam javára 136.000 (Százharminchatezer) forint fellebbezési eljárási illetéket, míg 24.000 (Huszonnégyezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes 2001-től kezdődően több alkalommal keresett fel egészségügyi szolgáltatókat, és vett igénybe egészségügyi ellátást kardiológiai, nőgyógyászati, szemészeti, fogászati és egyéb megbetegedések miatt. 2001 novemberétől pszichiátriai kezelés alatt állt. 2008. január 16-tól kezdődően rendszeres, megszakítás nélküli pszichiátriai kezelés alatt állt nyugtatók és altatók okozta dependencia, valamint kevert szorongásos és depressziós zavar miatt. A felperesnél 2011 tavaszától kezdődően ... implantológiai beavatkozást végzett; a 12-es, 24-es, 15-ös, 23-as, 24-es és 25-ös fogak helyére 6 db TRI implantátumot ültetett be a felső állkapocsba. A felperes a gyógykezelést megszakította és 2011 decemberében a II. rendű alperest kereste fel a kezelés folytatása és fogpótlás készítése céljából.

A felperes az I. rendű alperesi rendelőben 2011. december 12-én műtéti beleegyező nyilatkozatot írt alá 2 db implantátum behelyezésére vonatkozóan. A II. rendű alperes 2011. december 12-én 2 db TRI log típusú implantátumot helyezett el a felperes állcsontjában, a 12-es és 14-es fogak helyén. 2011. december 23-án a 43-as, 46-os, 32-es, 35-ös és 36-os implantátumokra I-Bridge fogműveket készített, lenyomatvételt követően alsó titán kerámiahidat készített, melyet csavarokkal rögzített. A felperes a bal alsó 6-os fog helyének megfelelően feszülést jelzett, 2012 januárjában az alsó híddal kapcsolatosan szerteágazó panaszai voltak. 2012 februárjában a felperes felkereste ..., aki a bal alsó 6-os fog körüli területen feltárást, szükség esetén műtéti beavatkozást javasolt, majd a felperest az I. rendű alpereshez visszairányította. 2012. június 12-én az I. rendű alperes a csavarozható fogművet a 16-os, 14-es, 13-as, 23-as és 24-es implantátumra a felső állkapocsra is elhelyezte, majd ugyanebben a hónapban a felperes kérésére megtörtént az alsó híd cseréje is. 2012. március 16-án a 12-es és 13-as implantátumok felszabadítását követően a II. rendű alperes a vázat szétfűrészelte, IG technikával lenyomatot és röntgenfelvételt, továbbá fényképfelvételeket készített. 2012. március 30-án csontpótló szemcse előemelkedése folytán a II. rendű alperes egy három-fosztott, kölesnyi elváltozást kimetszett. 2012 áprilisában a bal alsó legutolsó implantátumot feltárta, ott a felső nyaki hajlatban a vesztibuláris oldalon csontvesztiséget észlelt, mely olyan mértékű volt, hogy nem érintette az implantátum terhelhetőségét. 2012. április 26-án a II. rendű alperes műtétet végzett, rögzítette, hogy a felső pótlás készítésével egy időben teljesen új alsó váz is készült. 2012. november 20-án ismételtén egy csontpótló szemcse előemelkedése folytán beavatkozás vált szükségessé. 2012. december 6-án a felperes ismét a panaszaival kereste fel az I. rendű alperesi rendelőt, amikor a bal alsó implantátum körüli csontvesztesség mellett megállapítást nyert, hogy fölötté az íny lobmentes, a fennálló panaszok funkcionális eredetűek lehetnek. A felperes ezt követően az alperesi rendelőt nem kereste fel.

Az I. rendű alperesi gyógykezelés alatt, illetőleg azzal párhuzamosan, a felperes több egészségügyi szolgáltatót keresett fel, így 2012. június 26-án a ... Szájsebészeti Klinikáját az állkapocs ízületi panaszai kivizsgálására. ... 2012. július 4. napján kereste fel, mely gyógykezelés alatt megállapítást nyert, hogy a felperes mindkét állkapocs ízülete ún. kompressziós állapotban volt, a bal állkapocs ízülete nem tudott a porckorongra ráugrani, tehát beékelt állapotban volt. Július 19-én ... a felperes részére az alsó hídra húzható sínt adott, amely az ízületeket a helyes pozícióra vitte. Augusztus 15-én az orvos axiográfiát végzett, ami az ízületek javulását bizonyította. A felperes korábbi panaszai utóbb visszatértek. A felperes ... is megjelent, aki a 36-os implantátum mellett tasakra utaló képet látott, a II. rendű alperesnek levélben leírta, hogy a felperes „ízülete nyomásra fáj, sok hónap fogatlansága után az ízület és az izom ilyen jellegű fájdalomra szinte törvényszerű”. Leírta, hogy plusz költség ellenében egy alsó, plusz felső ideiglenesen rögzített hidat készítené, amit esztétikailag, funkcionálisan gnatológiaiilag lehet addig finomítani, hogy a teljes elégedettség után lehetne

elkészíteni a véglegeset. 2012. október 31-én a felperes fájdalmai miatt a ... éjszakai fogászati ügyeleten jelent meg. 2012. november 26-án a felperest a ... és ... vizsgálta. A kezelés alatt az állkapocs diszfunkció kezelése megtörtént. A felperes 2012. december 8-án a ... Szájsebészeti Klinikáján jelentkezett, antibiotikumot kapott, de jelentős eltérést, gyulladást nem állapítottak meg. Ezzel párhuzamosan a felperes a ... Fogászati Klinikáját is felkereste, ahová a II. rendű alperes irányította a fogsor beállítási panaszai miatt. 2012. december 27-én a ... Fogpótlástani Klinikáján jelentkezett, ahol az alsó és a felső hidak közti érintkezési eltérést észleltek, javasolták a fogsorok harmonizálását, becsiszolását és korrekcióját.

A felperes 2013. január 3-án ... Intézetéhez fordult, melynek nyomán 2013. január 22-én ... országos szakfelügyelő főorvos a felperest megvizsgálta és szakvéleményt készített. Megállapította, hogy az implantátumok körül csontfelszívódás van folyamatban, ami a krónikus felszívódás jele. A bal első nagy őrlőfog helyére beültetett implantátum körül jelentős csontvesztést figyelt meg, és leírta, hogy ez a panaszos által jelzett erős fájdalmat indokolja. Leírta, hogy a rögzített fogpótlás higiéniés kiképzése nem megfelelő. A nyálkahártya csontalapzat és a rögzített fogpótlás között dentális plakk (lepedék) halmozódott fel. Ez a nyálkahártya gyulladását, periimplantitist okoz. Leírta, hogy a rögzített fogpótlások okklúziós felszínének kiképzése nem megfelelő, ez kényelmetlenségeket és további fájdalmakat okoz. A felperest ... egyetemi tanár 2013 márciusától kezelte. A felperes felkereste ... igazságügyi orvosszakértőt is, valamint ... professzort, aki bár a felperest nem vizsgálta meg, azt állapította meg, hogy az implantátumok és az elkészített fogpótlások a szakma szabályainak megfelelnek. A felperes 2013. március 1-jén, 2013 áprilisában és májusában periodontózis (foggyökérhártya gyulladás) kezelés alatt állt. 2013. május 14-én az állcsontok gyulladásos elváltozásait, a fogak és támasztó szöveteik egyéb meghatározott rendellenességeit rögzítik. 2013. június 10-én a felperes ismét periodontózisban és az állcsontok gyulladásos elváltozásában szenvedett. 2014. április 22-én az állcsontok gyulladásos elváltozásai miatt gyógyszeres kezelésben részesült, 2014. május 6. napján egyéb és külön meg nem nevezett szájnyálkahártya elváltozásokban, az állcsontok gyulladásos elváltozásában szenvedett. 2014. július 22-én periodontózis miatt szedett Dalacint, szájnyálkahártya elváltozásai 2014 októberében ismét jelentkeztek, október 21-én tasak kezelése és gyógyszeres terápia történt. 2014. október 22-én ismételt gyógyszeres kezelésben részesült periodontózis miatt, december 16-án a ... komplikált szájnyálkahártya betegségek helyi kezelésében, 2014. október 21-én tasak gyógyszeres kezelésben részesült. 2014 novemberében fogkö eltávolítással kezelték, november 14-én állkapocs diszfunkciója miatt állt kezelés alatt. 2014. november 21-én a fog kemény szöveteinek egyéb meghatározott betegségeit diagnosztizálták, november 28-án pedig az állcsontok gyulladásos elváltozásait. 2015. május 12-én a ... ismét periodontózis miatt részesült gyógykezelésben.

A felperes módosított keresetében az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 7. § (1) és (2) bekezdésére, 13. §-ára, 77. § (3) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 318. § (1) bekezdésére, a 339. § (1) bekezdésére és 357. § (1) bekezdésére alapítottan kérte, hogy a bíróság az I. rendű alperest 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai, valamint a részére megfelelő fogmú elkészítésének költségeként - jogfenntartással - 1.000.000 forint vagyoni kártérítést fizessen meg. Előadta, hogy az I. rendű alperes nem az Eütv. 77. § (3) bekezdésében foglalt elvárható gondossággal és a szakmai szabályok betartásával járt el, megsértette az Eütv. 13. §-ában foglalt tájékoztatáshoz való jogot. Az I. rendű alperesnek felróható magatartásokat úgy jelölte meg, hogy az alperes nem megfelelő kialakítású fogművet készített a felperesnek, mellyel okozati összefüggésben a protézis nehéz tisztíthatósága miatt periimplantitis alakult ki, illetve a rágás nehezítettségéből adódóan jelentős életminőség romlás és esztétikai károsodás következett be. Kiemelte, hogy ... és a perben kirendelt orvosszakértő is egyetértett abban, hogy a felperes hosszú foghiányos állapota előrevetítette a fennálló problémákat, ezért

számára a kipattintható fogsor kedvezőbb lett volna. Állította, hogy az I. rendű alperes a részére nem adott tájékoztatást patentos fogpótlás lehetőségéről, és nem tájékoztatta az alternatív implantációs eljárásokról sem. A tájékoztatás arra sem terjedt ki, hogy csavarozható, speciális kulccsal eltávolítható fogművet épít be, továbbá nem kapott tájékoztatást a fogmű tisztításának higiénés szabályairól, és a tisztítás különös fontosságára sem hívták fel a figyelmét. A felső állkapocsba beültetett két implantátumra vonatkozó műtéti beleegyező nyilatkozaton kívül semmiféle tájékoztatást nem kapott, kezelési tervet nem írt alá. Hivatkozott arra is, hogy a rögzített fogpótlás higiénés kiképzése nem volt megfelelő, emiatt nyálkahártya gyulladás és periimplantitis keletkezett. Hivatkozása szerint az I. rendű alperes a kezelés megkezdésekor nem vette fel megfelelően az anamnézist, nem vizsgálta ki és nem vette figyelembe a felperes szájhigiénés szokásait. Állította, hogy a fogmű tisztítása annak rossz kiképzése miatt, a térköz hiánya miatt nem volt lehetséges. Sérelmezte azt is, hogy az I. rendű alperes nem vette figyelembe, hogy már az alsó fogmű első behelyezésekor fájdalomra panaszkodott. Előadta, hogy az I. rendű alperes felróható magatartásával okozati összefüggésben sérült az egészséghez, testi épséghez, munkavégzéshez és társadalmi életben való részvételhez fűződő személyiségi joga. Az alperesi károkozással összefüggésben maradandó egészségkárosodása, krónikus gyulladás, periimplantitis alakult ki, emiatt szükségessé vált a 36-os, majd a 46-os implantátum eltávolítása. Állította, hogy az implantátumok körül csontfelszívódás van folyamatban, ami a krónikus gyulladás jele. Folyamatosan arc-, állkapocs- és fejfájdalom áll fenn, rágási nehézségei vannak, a nem esztétikus fogmű miatt nem mer mosolyogni, visszahúzódó lett, szociális kapcsolatai beszűkültek, a fájdalom és az esztétikai kár miatt lehangolt, depresszív tüneteket mutat. Vagyoni kárként az új fogmű elkészítésének a költségét kívánta érvényesíteni.

Az I-II. rendű alperesek a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását kérték. A felperes a II. rendű alperessel szemben időközben a keresettől elállt, azonban a II. rendű alperes az elálláshoz nem járult hozzá. Hivatkoztak arra, hogy az alperes által alkalmazott gyógykezelés már évekkel korábban befejeződött. A szakértő és ... tanú csak az alperesi gyógykezelés befejezését követő, megváltoztatott állapotra tudtak nyilatkozni, nem ismert, hogy a felperes ezt követően milyen gyógykezelés alatt állt.

A beavatkozó csatlakozott az I. rendű alperes előadásához.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg személyenként az I. és a II. rendű alpereseknek, valamint a beavatkozónak 50.000 forint plusz áfa összegű perköltséget. Úgy rendelkezett, hogy a kereseti illetéket és az állam által előlegezett szakértői díjból álló perköltséget az állam viseli.

Állásfoglalása szerint az I. rendű alperes mint az Eütv. 3. § f) pontja szerinti egészségügyi szolgáltató és a felperes között a kezelési terv elfogadásával a c) pont szerinti egészségügyi ellátásra irányuló, ún. orvosi jogviszony jött létre. Az abból fakadó kárigényekre az Eütv. 244. §-a szerint a szerződésszegéssel okozott károk megtérítésének a szabályai az irányadók, így a régi Ptk. 319. § (1) bekezdése nyomán a 339. § (1) bekezdésének a szabályait alkalmazta. A keresettől való elálláshoz a II. rendű alperes nem járult hozzá, ezért úgy tekintette, hogy a felperes a II. rendű alperessel mint egyetemleges kötelezettel szemben a korábbi keresetet tartja fenn. Megállapította, hogy a II. rendű alperes a 2006. évi IV. törvény (Gt.) 111. §-a alapján, figyelemmel a Gt. 30. § (1) bekezdésére is, nem tartozhat felelősséggel az I. rendű alperesi kft. által okozott károkért.

Rámutatott, hogy vizsgálódása nem terjedt ki a ... által végzett tevékenységre. Megállapította, hogy a két implantátum II. rendű alperes általi beültetéséhez kapcsolódó beleegyező nyilatkozat az Eütv. 13. § (2) bekezdés a), c), g) és h) pontjainak megfelelt. Bizonyítottnak látta, miszerint a II. rendű

alperes kifejezetten felajánlotta, hogy kivehető és rögzített pótlást is lehet készíteni, azonban a felperes rögzített pótlást kért. Bizonyítottanak fogadta el azt is, hogy a II. rendű alperes részletes tájékoztatást adott a fogmű tisztításával kapcsolatosan, maga is kipróbálta, hogy megfelelően tisztítható-e a fogmű, és azt a felperesnek is megmutatta. Tájékoztatást kapott a felperes arról is, hogy rendszeresen kontrollvizsgálaton kell megjelennie, illetőleg arról is, hogy a dohányzás nem tesz jót az implantátum körüli gyógyulásnak. A tanúvallomásokra tekintettel a bíróság kérdésesnek találta, hogyha felmerült volna, akkor a felperes elfogadta volna-e a patentokkal rögzített kivehető fogpótlás készítését. A szakértői véleményből az is kitűnik, hogy a felperessel szemben támasztott elvárás, mely szájhigiéniai alaposságát feltételezte, lehetséges, hogy túlzottnak bizonyult, mert a felperes fiatal korára elsősorban nem megfelelő szájhigiénia miatt vesztette el az összes fogát, és ha alapjaiban nem tudott javítani fogtisztító hatékonyságán, akkor a legfejlettebb technikával elkészített fogpótlások sem viselhetők panaszmentesen, rendszeres gyulladások keletkeznek. A felperesnél a kérésére olyan fogmű készült, ami ugyan kivehető, de azt csak szakorvos tudja eltávolítani egy általános csavarkulccsal. A csavarokkal rögzített fogmű elkészítése az indikációs szempontból nagy kompromisszum volt, azonban nem tekinthető szakmai hibának. Pszichiátriai betegség esetén a fogbeültetés ellenjavallt. A pszichiátriai betegségéről a felperes kezelőorvosát, a II. rendű alperest nem tájékoztatta. A felperes egészségügyi dolgozó, ezért életszerű az, hogy a II. rendű alperesnek mint kezelőorvosnak a gyógykezelés elvállalásakor nem kellett számolnia a felperes pszichiátriai betegségével; a műteti nyilatkozat aláírásával a felperes elismerte, hogy korábbi gyógyszerek, nyugtatók szedéséről tájékoztatta a kezelőorvost. A pszichiátria gyógykezelés egyes mozzanatait azért feltáratlanok, mert a felperes azt csak rendkívül töredékesen tette a per anyagává. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes már az implantáció elvégzése, majd részbeni eltávolítása után kereste fel az I. rendű alperesi rendelőt, az implantáció indikációjára jelentős kihatással lévő állapotát eltitkolta, és azt sem említette, hogy korábbi kezelése alatt elzárkózott kivehető fogpótlás készítésétől és viselésétől. Az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes az Eütv. 26. § (2) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségét súlyosan és felróható módon megszegte, így, amennyiben az I. rendű alperes kárfelelősségét meg is lehetne állapítani, a felperesi mulasztást a régi Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint kellene értékelni, mely az I. rendű alperesi felelősséget kizárná. Emiatt kizárt a felperesnek az általa állított és az alperesi mulasztásokkal összefüggő életminőség változása, mert jogellenesség és felróhatóság hiányában a kártérítés további tényállási elemei bizonyításra nem szorulnak. Bár álláspontja szerint önmagában a felperesi mulasztás elégséges az I. rendű alperes mentesüléséhez, az elsőfokú bíróság arra is hivatkozott, hogy a felperes nem bizonyította a fogmű állított hibáját, a rossz illeszkedéséből, kialakításából adódó tisztítással kapcsolatos nehézségeket, illetve nem adta elő és nem is bizonyította, hogy mely szakmai szabályt sért a fogmű elkészítése vagy valamely tulajdonsága.

A perben kirendelt szakértő véleményét elfogadva azt állapította meg, hogy az elkészült fogmű kialakítása megfelelő volt, a fogmű és a fogíny találkozásánál a normálistól eltérő állapotot nem lehetett tapasztalni. A csavarok eltávolításával kivehető fogmű elkészítése indokolt volt, annak hibái korrigálhatók voltak és ez meg is történt. Az íny gyulladásos állapotával járó duzzanat - megítélése szerint - a fogpótlás és a fogíny közti rés elégtelen tisztítása miatt alakulhatott ki, mely tovább nehezítette, illetve ellehetetlenítette a további tisztítást. ... egyetemi tanártól származó magán szakvéleményből kitűnik, hogy a fogmű kialakítása és tisztíthatósága az elvárásnak megfelel, a fogmű eltávolítását követően készült fotókon az íny egészséges voltából arra lehetett következtetni, hogy a tisztítás megoldható volt. ... magán szakvéleményét a bíróság kizárólag a felperes tényelőadásaként értékelte. Ugyanígy a fél előadásának tekintette ... szakvéleményét, mely a perben kirendelt szakértő megállapításainak a gyengítésére nem alkalmas.

Az elsőfokú bíróság a felperes újabb igazságügyi orvosszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási

indítványának azért nem adott helyt, mert a perben beszerzett szakvélemény aggálytalan, illetve bár a felperes indítványozta, hogy az új szakértő a kórelőzményének ismeretében mérje fel a felperes részére készített hídtestek és az implantálás állapotát, azonban a kórelőzményeit a per során nem tárta fel hiánytalanul. A felperes a per során újabb és újabb vizsgálatoknak vetette alá magát, amelynek a dokumentációját folyamatosan a bíróság elé tárta. A régóta rendelkezésre álló dokumentumokat csak felhívásra csatolta, melynek alapján nem várható, hogy egy újabban kirendelendő szakértő szakvéleménye elkészítése után újabb és újabb szakvélemények elkészítésére kényszerüljön amiatt, hogy a felperes időszakonként újabb és újabb okirati bizonyítékokat tár a bíróság és a szakértő elé.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezése nem terjedt ki az elsőfokú bíróság II. rendű alperessel szemben keresetet elutasító ítéleti rendelkezésére.

Elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és az I. rendű alperes kötelezését kérte 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, valamint 1.000.000 forint vagyoni kártérítés megfizetésére. Másodlagosan az I. rendű alperes kártérítési felelősségét rész- és közbenső ítélettel kérte megállapítani. Harmadlagosan a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 252. § (3) bekezdése alapján, további bizonyítási eljárás lefolytatása érdekében az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság az ítéletében valótlan tényeket vett az ítéleti tényállás alapjául, illetőleg a perben beszerzett bizonyítékokat nem megfelelően értékelte. Megfelelő kompetenciájú orvosszakértő bevonása nélkül tett orvosszakértői kompetenciába tartozó ténymegállapításokat, illetve vont le következtetéseket. Olyan orvosszakértői véleményt vett az ítélezés alapjául, mely nagyrészt feltételezéseken alapul, személyeskedő, nem koherens, ellentmondó, a szakma szabályainak és valamennyi a perben meghallgatott tanú előadásának és eljáró magánszakértő véleményének ellentmond.

Az elsőfokú bíróság valótlanul állapította meg, hogy a felperes megszegte a tájékoztatási kötelezettségét, továbbá azt is, hogy a kivehető fogpótlási lehetőségtől elzárkózott, és maga kért rögzített fogpótlást. Súlyos eljárási szabályszegés, miszerint az elsőfokú bíróság tényként fogadta el, hogy a felperes pszichiátriai betegségben szenvedett, ugyanis az eljáró fogorvosszakértő volt az, aki kompetencia nélkül a felperest pszichiátriai betegnek minősítette. Rámutatott, hogy az orvosnak van kikérdezési és anamnézis felvételi kötelezettsége. Nincs olyan adat, miszerint az alperes a fogpótlási eljárás elején a kezelési terv kialakításakor megfelelő anamnézist vett volna föl, kikérdezte volna a felperest a szóba jöhető releváns és konkrét kontraindikációt képező betegségekről, illetve kockázatfelmérő nyilatkozatot íratott volna alá. Az implantálásba beleegyező nyilatkozat aláírása nem bizonyítja a műtét előtti tájékoztatás, kikérdezés megtörténtét. Emiatt az alperes nem bizonyította, hogy a felperest az Eütv. 13. §-ában foglaltaknak megfelelően tájékoztatta és döntési helyzetbe hozta volna a kezelés folytatása és a fogpótlási alternatívák vonatkozásában. Rámutatott, hogy ... a felperesnél csak implantálást végzett, a jelen pernek a tárgya a II. rendű alperes által a felperes alsó és felső állkapcsára helyezett fogművek nem megfelelőisége. A felperes a fogművekkel kapcsolatban semmiféle tájékoztatást nem kapott, kockázatfelmérő nyilatkozatot, kezelési tervet nem írt alá. A II. rendű alperes a felperest nem tájékoztatta, hogy az általa alkalmazott fogpótlási megoldáson kívül egyéb, kedvezőbb eljárási lehetőségek, így a kivehető vagy „patentos” fogpótlás is lehetséges. Nem tájékoztatta a felperest az alkalmazott eljárás kockázatairól, a gyulladás kialakulásának fokozott veszélyéről, a nehezebb tisztíthatóságról, illetve arról, hogy a „patentos” rögzítés esetén a gyulladás kialakulásának az esélye kisebb. Nem tájékoztatta a felperest arról, hogy mit jelent az „I-Bridge” fogsor, nem tájékoztatta arról, hogy az csak speciális kulccsal távolítható el. Nem tájékoztatta a felperest a fogmű tisztításának higiénés szabályairól, a tisztítás különös

fontosságáról, és arra sem figyelmeztette, hogy nem dohányozhat. Az alperes nem tett eleget az anamnézisfelvételi kötelezettségének, így a nem megfelelő beteg tájékoztatás miatt az alperes kártérítési felelőssége megállapítható.

Álláspontja szerint az orvosi iratok tartalmának elemzése speciális szakértelmet igényel, az nem tartozik a bíróság kompetenciájába, nem a bíróság mérlegelési körébe tartozik az, hogy egy korábban depresszív-anxiosus panaszokkal kezelt beteg kaphat-e implantátumot vagy rögzített fogpótlást. Az elsőfokú bíróságnak az alperes indítványa esetén pszichiáter és pszichológus szakértőt kellett volna kirendelnie a felperes kezeléskori pszichiátriai állapotának a megítélésére, de csak abban az esetben, ha meg lehet állapítani azt, hogy az alperes a kikérdezési kötelezettségének eleget tett, ez azonban nem történt meg. Ezért az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy a felperesi kórelőzmény feltárását a felperes gátolta meg. A kórelőzményt az alperesnek kellett volna feltárnia megfelelő anamnézis felvétellel. Álláspontja szerint a perben kirendelt szakértőnek az a megállapítása, hogy a behelyezett fogmű és implantálás a szakma szabályainak megfelelő volt, ellentétes a per során tanúként meghallgatott, illetve a felperes kezelésében részt vett fogszakorvosok, eljáró magánszakértők véleményével. A szakértőnek egyetlen konkrét és megalapozott állítása van, miszerint ez a fogpótlás nem volt szerencsés, nem volt reális fogorvosi tervezés a beteg által történt választásnak, a mindenáron rögzített hídra vonatkozó kompromisszumnak való engedés; a patentokkal rögzített fogsor alkalmazása a felperes esetében előnyösebb lett volna. Álláspontja szerint a bizonyítékok azt támasztják alá, hogy a felperes részére átadott fogmű higiénés kiképzése nem volt megfelelő, az ínybe és nyálkahártyába túlzottan benyomódott, mely gyulladásos állapot (periimplantitis) kialakulásához vezetett. A fogmű gnatológiai szempontból sem volt megfelelő, az okklúziós felszínének kiképzése nem volt megfelelő, s ez kényelmetlenséget és fájdalmat okoz a mai napig. A felperes a fogmű felhelyezését követően folyamatos fájdalmakkal él és fogorvosi ellátásban részesül. Tekintettel arra, hogy a felperes fogászati kezelése a mai napig nem zárult le, ezért nem róható fel a felperesnek, hogy az orvosi kezelés iratait a tényállás feltárása érdekében folyamatosan csatolta. Ez nem lehet indok az új szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítvány elutasítására.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A beavatkozó az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

A felperes fellebbezése túlnyomórésztben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperesre vonatkozó rendelkezése ellen fellebbezést nem terjesztettek elő, ezért az ítéletnek a II. rendű alperessel szemben keresetet elutasító rendelkezése jogerőre emelkedett [rég. Pp. 228. § (3) bekezdés]. A Fővárosi ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül [rég. Pp. 253. § (3) bekezdés], és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem elbírálásához feltárt bizonyítékokból nem megfelelő következtetéseket vont le, döntésével nem értett egyet, ezért az ítéletet a következőkben kifejtett indokokra figyelemmel túlnyomórésztben megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság azt helyesen határozta meg, hogy a felperes és az I. rendű alperes között egészségügyi ellátásra irányuló jogviszony jött létre [Eütv. 3. § f) pont]. Az egészségügyi szolgáltatónak az Eütv. 77. § (3) bekezdése értelmében (3) minden beteget - az ellátás igénybevételének jogcíme tekintet nélkül - az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával kell ellátni. E jogszabályi

rendelkezésre figyelemmel azt kellett vizsgálni, hogy a felperes részére nyújtott fogászati ellátás az Eütv.-ben írt követelményeknek megfelelő, gondos eljárás keretében valósult-e meg.

A perben kirendelt ... szakértő véleményéből kitűnően az implantológiai betegtől az átlag feletti pozitív hozzáállásra és együttműködésre van szükség, a bonyolult, rögzített fogpótlás rendben tartásához gondos szájhigiénia szükséges. Véleménye szerint a felperesnél készített bonyolult, speciális fogpótlás tervezése „nem volt szerencsés”, „túlzott optimizmust” feltételezett a szájhigiénia megváltozására vonatkozóan a fogorvosok részéről, illetőleg nem volt reális fogorvosi tervezés, kompromisszum volt a „mindenáron” rögzített hídnak való engedés (24. sorszámú szakértői vélemény 81. oldal, 90. sorszámú szakértői vélemény 22. oldal). A szakértő egyetértett ... tanúvallomásaiban előadottakkal, mely szerint az implantátum és a rögzített fogmű csak kivehető fogpótlás viselésének tapasztalatai tükrében készülhet el (40. sorszámú jegyzőkönyv). A szakértő meghallgatása során előadta azt is, hogy a hosszú foghiányos állapot predesztinálja a fogsor viselőjét a felperesnél jelentkező problémákra, ha tehát a páciens hozzájárul, a kipattintható fogsor készítése, a könnyebb tisztíthatóság miatt kedvezőbb (73. jegyzőkönyv). A perben kirendelt szakértő véleményéből az következik, hogy a felperesnél beépített fogmű készítése előtt a fogorvosnak tájékozódnia kell arról, hogy a beteg képes-e arra a hozzáállásra, szoros együttműködésre, amire a rögzített fogmű rendben tartásához szükség van, illetőleg a rögzítés előtt tapasztalatot kell szerezni a kivehető fogpótlás viseléséről is. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az állapítható meg, hogy az I. rendű alperes tevékenysége ennek az elvárásnak nem felelt meg.

A II. rendű alperes meghallgatása során (9. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal) úgy nyilatkozott, hogy a felperes korábban (más orvosnál) megkezdett kezelésének a folytatását vállalta, a felperes két implantátum behelyezését és a fogmű elhelyezését kérte. Nyilatkozatában nem tért ki arra, hogy a felperest más, tehát nem rögzített fogpótlási lehetőségéről, az eltérő megoldások előnyeiről, illetve hátrányairól is tájékoztatta. A felperes mindvégig állította, hogy alternatív megoldásról, a lehetséges egyéb fogpótlásokról, azok, illetve az alkalmazott megoldás kockázatairól tájékoztatást nem kapott. ... tanú első meghallgatása során (14. sorszámú jegyzőkönyv) csupán a felperesnél ténylegesen elvégzett beavatkozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás megtörténtét állította, ehhez képest nem hiteles, hogy a második meghallgatása során (60. sorszámú jegyzőkönyv), a kezelés befejezését követő 3 év elteltével terjedjen ki az emlékezete arra a kezelőorvos által sem állított részletre, miszerint a kezelőorvos kifejezetten felajánlotta a felperes részére a kivehető pótlás készítését is. Ezért az elsőfokú bíróság a bizonyítékok nem megfelelő értékelésével foglalt állást úgy, hogy a kezelőorvos a felperes részére kifejezetten felajánlotta a kivehető pótlás készítését is.

A szakma szabályai szerint felvett megfelelő anamnéziséből nyert adatok ismeretében - korábbi kezelések, a fogvesztés körülményei - a beavatkozást végző fogorvosnak gondolnia kellett volna arra, hogy a felperes részére nem megfelelő a csupán szakember segítségével kivehető fogmű készítése. A rendelkezésre álló bizonyítékok azonban nem adnak alapot annak megállapítására, hogy a kezelőorvos a beavatkozást megelőzően megfelelően, az indokolt terjedelemben tájékozódott volna a felperes betegségeiről, fogazata elvesztésének az okairól, szájhigiénés szokásairól.

Kétségtelen, hogy Eütv. 129. §-ának (1) bekezdéséből következően a vizsgálati és terápiás módszerek megválasztása - az adott keretek között - a kezelőorvos joga, azonban e jogszabályi rendelkezéshez hozzákapcsolódik az Eütv. 77. §-ának (3) bekezdésében megfogalmazott felelősségi szabály, amely az orvoslásra vonatkozóan az orvostól elvárható gondosságot, a szakmai és etikai szabályok, valamint irányelvek betartását írja elő, és a felelősség alóli kimentés lehetőségét fogalmazza meg. A kezelőorvos tehát felelős az általa választott módszerért, beleértve azt is, hogy a

beavatkozás kockázata kisebb legyen az elmaradásával járó kockázatnál, illetőleg a kockázat vállalására legyen alapos ok [Eütv. 129. §-a (2) bekezdésének *b*) pont]. A döntése helyességét pedig csak valós, és alapos körülményekkel tudja igazolni, e körülmények téves értékelése pedig eredménytelenné teszi a kimentését, és megalapozza a kártérítési felelősségét.

A régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a károsultnak kell bizonyítania a kártérítő felelősség konjunktív feltételeinek a fennállását, vagyis azt, hogy a károkozó jogellenes magatartásával okozati összefüggésben kára keletkezett. A károkozó azzal mentheti ki magát, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, vagyis gyógykezelés során az Eütv. 77. § (3) bekezdésében felállított gondossági mérce szerint a gyógyellátásban résztvevőtől elvárható gondossággal járt el. Amennyiben az alperes eljárása ennek a zsinórmértéknek nem felel meg, úgy a magatartása felróható, aminek az a jogkövetkezménye, hogy a kártérítő felelősség alól nem mentesülhet.

Az adott esetben az alperes kártérítő felelőssége megítélése szempontjából azt is vizsgálni kellett, hogy az I. rendű alperes eleget tett-e az Eütv. 135. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségének, a tájékoztatás olyan volt-e, melynek alapján a felperes minden lényeges információ birtokába kerülve megalapozottan tudott dönteni az elvégzett beavatkozáshoz való hozzájárulásról. Az előzőekben kifejtettekből okszerűen következik, hogy az alperesi tájékoztatás nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak, ezért a felperes nem volt abban a helyzetben, hogy megalapozottan döntsön a kezelése folytatásáról.

Ezen túlmenően megállapítható az is, hogy nem felelt meg az elvárható gondos eljárásnak az, hogy a kezelőorvos nyomban rögzített fogművet helyezett be anélkül, hogy a kivehető fogpótlás viseléséről tapasztalatot szerzett volna.

A sajátos egészségügyi szolgáltatási jogviszonyban az egészségügyi szolgáltató magatartási mércéjére az Eütv. szerinti speciális szabályok vonatkoznak, vagyis a szerződési tartalmat e jogszabály, valamint a szakmai, etikai szabályok és irányelvek határozzák meg. Egyebekben azonban irányadóak a kártérítési felelősség általános polgári jogi szabályai is. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az Eütv. 244. §-ának utaló rendelkezése folytán a keresetet a Polgári Törvénykönyvről szóló 1954. évi IV. törvény (rég Ptk.) (helyesen) 318. § (1) bekezdése, valamint 339. § (1) bekezdése alapján kell elbírálni. Eszerint a jogellenes magatartással okozati összefüggésben felmerült károkért az alperest annyiban terheli felelősség, amennyiben magát az alól kimenteni nem tudja.

Az Eütv. követelményének megfelelő tájékoztatás elmulasztása, illetőleg az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerinti gondossági követelményt sértő eljárás önmagában nem, hanem csak akkor alapozza meg az alperes kártérítő felelősségét, ha azzal összefüggésben következett be a felperes károsodása. A Fővárosi Ítéltábla ezért a továbbiakban vizsgálta, hogy a felperesnek a hiányos tájékoztatás, illetve nem megfelelően gondos eljárás következtében keletkezett-e kára. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, hogy a felhelyezett fogmű a felperesnél folyamatos panaszokat, fájdalmat okozott, rendszeres kezelésre volt szüksége, a fogmű folyamatos korrekcióra szorult, mindezek alapján megállapítható, hogy egészséghez, testi épséghez fűződő személyiségi joga sérült [rég Ptk. 75. § (1) bekezdés, 76. §]. A rendelkezésre álló peradatok szerint a fogmű eltávolítása indokolt, a szakértő a felperes részére a meglévő fogmű eltávolítása mellett, könnyebben tisztítható, patentokkal rögzíthető fogsort javasolt (73. jegyzőkönyv), ezért a felperes vagyoni kártérítésre is jogosult.

Az elsőfokú bíróság megítélésével szemben nincs mód annak megállapítására, hogy a felperes az Eütv. 26. § (2) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségének a megszegése kizárja az I. rendű alperesi mulasztást. Ezt a mulasztást akkor lehetne megállapítani, ha a felperes a teljes körű alperesi kikérdezés ellenére, olyan jelentős körülményt, tünetet, panaszt hallgatott volna el, amelyről tudta azt, hogy a nála elvégzett beavatkozást hátrányosan befolyásolja. Ezt azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá, így a felperesi közrehatást nem lehetett megállapítani.

Mindebből az következik, hogy az I. rendű alperes köteles a felperes vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján a 355. § (1) bekezdése szerint.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes által elszenvedett nem vagyoni sérelem kompenzálására a keresettel egyezően 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak. Az összeg meghatározásánál figyelembe vette a káreseménykori ár- és értékviszonyokat, és hasonló ügyekben meghatározott nem vagyoni kártérítések mértékét is. A vagyoni kártérítés mértékét - a felperes által csatolt árajánlat alapján 700.000 forintban határozta meg. A nem vagyoni kártérítés utáni kamatfizetésről a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

A Fővárosi Ítéltábla utal arra, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben a fél felkérésére készült szakvéleményt nem lehet csupán a fél előadásának tekinteni, azok szakmai megállapításokat tartalmaznak, melyeket a bizonyítékok értékelése során figyelembe kell venni, s össze kell vetni a perben kirendelt szakértő véleményével. ... és ... véleménye a jelen esetben tehát nem az elsőfokú bíróság által hivatkozott okból, hanem azért nem jut jelentőséghez, mert a magánszakértők már egy későbbi, az alperesi kezelés befejezését követő, más fogorvosi beavatkozások utáni állapotban vizsgálták a felperest.

A Fővárosi Ítéltábla az előzőekben kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság ítéletét - a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - részben megváltoztatta, és az I. rendű alperest a felperes részére a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte, a perköltségre és kereseti illetékre vonatkozó rendelkezés megváltoztatása mellett, míg az ezt meghaladó rendelkezések tekintetében helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nagyobb részben eredményes volt, ezért az I. rendű alperes a régi Pp. 81. § (1) bekezdése szerint köteles a részére a jogi képviselete ellátásáért a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései szerint megállapított ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költség megfizetésére.

A felperes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetékről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdésén, 14. §-án, valamint a 15. § (1) és (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2018. február 7.

. Sághy Mária s.k.
a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró

Dr. Kovács Éva s.k.
bíró